

THE COMMUNICATION OF THE DEVELOPMENT ACCORDING TO THE ROYAL INITIATIVES AND THE WORKING PRINCIPLES OF HIS MAJESTY KING BHUMIBOL ADULYADEJ TO THE PARTICIPANTS OF THE LEARNING AND EXTENSION OF THE ROYAL INITIATIVES YOUTH CAMP (RDPB CAMP)

Supaporn Manhasup^{1*}

¹Office of the The Royal Development Projects Board (ORDPB), Bangkok 10700 Thailand

ABSTRACT

This research aims to observe the communication that would bring about the learning on the development according to the royal initiatives and the working principles of His Majesty King Bhumibol Adulyadej as well as the application of the knowledge gained at the individual and community level. This research also studies the relationship between the demographical characteristics and knowledge gained and its application, as well as between knowledge gained and its application. This research is a quantitative research. The data was collected through surveying using 355 questionnaires. The method of sampling is simple random as the sample group has not much demographic differences. The statistics used in data analysis are frequency distribution, mean, percentage, standard deviation and inferential statistics in order to test the hypotheses with the statistical level of significance at 0.05.

It was found from the research that most of the samples are female, bachelor students in the fields of laws and social sciences. Most of their parents are freelancers with average income of 35,000 – 45,000 baht. The samples have knowledge on the development according to the royal initiatives and the working principles of His Majesty King Bhumibol Adulyadej at the highest level. The samples agree with the communicating components in the information dissemination from the most to the least as follows: 1) contents 2) communication channels 3) messengers. They agree the most with the unofficial pattern of communication. It was also found that the samples apply the knowledge for their own benefits at the highest level and for the community at the moderate level.

According to the hypotheses test, it was found that the youth with different demographic characteristics has different knowledge on the development according to the royal Initiatives and the working principles of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, resulting in the different application of knowledge. The variables are especially gender, religion and average family's income. It was also found that communication has the relationship with knowledge on the development according to the royal initiatives and the working principles of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, but in the different direction due to the inappropriate components of communication such as contents and communication channels. Also, knowledge is related positively to its application: the more the youth has knowledge, the higher tendency that the knowledge is applied to yield benefits.

Keywords: Communication, development according to the royal Initiatives, working principles of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, application

การสื่อสารความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงาน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 แก่เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB Camp)

สุภาพร หมั่นหาทรัพย์¹

¹สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร),
กรุงเทพมหานคร 10700, ประเทศไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารที่มีผลต่อการเกิดความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแก่เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB camp) รวมถึงการนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในระดับตนเองและชุมชน ทั้งยังศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรที่มีผลต่อความรู้และการนำไปประยุกต์ใช้ รวมถึงความสัมพันธ์ของความรู้กับการนำไปประยุกต์ใช้ การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสำรวจ (Survey research) เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แบบสอบถามจากเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB camp) จำนวน 355 ชุด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีคุณลักษณะทางประชากรที่ใกล้เคียงกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์เชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่าค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่สายวิชานิติศาสตร์และสายสังคมศาสตร์ บิดา/ มารดา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 35,000-45,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยมากที่สุดกับองค์ประกอบทางการสื่อสารที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้เรียงตามลำดับคือ 1) เนื้อหาของสาร 2) ช่องทางการสื่อสาร 3) ผู้ส่งสาร 4) ผู้รับสาร และเห็นด้วยมากที่สุดกับการใช้รูปแบบการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ ทั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการประยุกต์ใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองอยู่ในระดับมาก และมีการนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เยาวชนที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแตกต่างกัน และส่งผลต่อการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แตกต่างกันอีกด้วย โดยเฉพาะตัวแปรด้านเพศ ศาสนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว และพบว่า การสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่เป็นความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากองค์ประกอบทางการสื่อสารด้านเนื้อหาของสาร และช่องทางการสื่อสาร อาจไม่เหมาะสมที่จะใช้ถ่ายทอดความรู้ และพบว่า ความรู้ยังมีความสัมพันธ์กับการนำไปประยุกต์ใช้ โดยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก คือ ยิ่งเยาวชนมีความรู้มากยิ่งมีแนวโน้มที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

คำสำคัญ: การสื่อสาร, การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ, หลักการทรงงานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, การนำไปประยุกต์ใช้

ความนำ

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2489 ความตระหนักในพระราชหฤทัยต่อพระราชภารกิจแห่งพระองค์ในฐานะการเป็นพระมหากษัตริย์ที่จะต้องดูแลทุกข์สุขของประชาชนชาวไทย ก็ตั้งมั่นอยู่ในพระราชปณิธานของพระองค์สืบแต่นั้นมา ดังเห็นได้จากทรงเปลี่ยนแนวทางการศึกษาจากสาขาวิศวกรรมศาสตร์ มาทรงศึกษาสาขาวิชาด้านกฎหมายและด้านรัฐศาสตร์ เนื่องจากทรงเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปกครองประเทศชาติมากกว่า และสิ่งที่ย้ำถึงความห่วงใยที่ทรงมีต่อความเป็นอยู่ของพสกนิกรชาวไทย นั่นคือ พระปฐมบรมราชโองการในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ความว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพระราชปณิธานที่ทรงต้องการครองแผ่นดินด้วยทศพิธราชธรรมอันเป็นธรรมะของพระราชทานที่จะนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีของราษฎร และเป็นประโยชน์สุขแห่งปวงชนชาวไทยที่พระองค์ทรงปกครองดูแลวบจนปัจจุบันเป็นเวลากว่า 70 ปี ที่ได้ทรงทุ่มเทพระราชวรกายตลอดจนพระปรีชาสามารถเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนทุกภูมิภาคให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ในด้านต่างๆ ทั้งด้านแหล่งน้ำ ด้านสวัสดิการสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านอื่นๆ รวมเป็นจำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกว่า 4,596 โครงการ (ข้อมูลจากสำนักงาน กปร. ณ กันยายน พ.ศ. 2558) ซึ่งทุกโครงการนำมาซึ่งประโยชน์สุขแก่พสกนิกรและประเทศชาติอย่างแท้จริง การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นการดำเนินงานที่อยู่บนพื้นฐานของความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัว และสามารถปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ องค์กรความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วยองค์ความรู้ใน 2 เรื่อง คือ 1) แนวพระราชดำรินี้ด้านการพัฒนา และ 2) หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านต่างๆ เปรียบเสมือนเป็นแนวคิด ทฤษฎีที่จะนำไปใช้

หลักในการพัฒนา ซึ่งหากจะดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จและตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมตามสภาพความเป็นจริง จะต้องมามีเครื่องมือที่ใช้ประกอบการทำงาน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีหลักการทรงงานซึ่งทำให้งานบรรลุผลสำเร็จ เป็นหลักการที่ผ่านการคิดค้นคิดแปลง แก้ไข และปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ สามารถทำได้ง่ายไม่ซับซ้อน โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ในฐานะหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2524 มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) จึงได้จัดทำโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB camp) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความรู้ความสามารถ มุมมอง ความคิดใหม่ๆ ในการน้อมนำแนวพระราชดำรินี้ด้านการพัฒนาไปต่อยอดเชิงสร้างสรรค์อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป โครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริใช้รูปแบบการสื่อสารความรู้ให้แก่เยาวชนผ่านบุคคลที่มีประสบการณ์ตรงในการทำงาน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และสร้างกิจกรรมให้เยาวชนได้ฝึกฝน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในด้านที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินโครงการ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 แห่งทั่วประเทศ รวมถึงโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ตั้งอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ โดยมุ่งหวังว่าเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริจะเกิดความรู้และเห็นคุณค่าของการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในค่ายจึงมุ่งทำการสื่อสารให้เยาวชนได้เรียนรู้และมีความเข้าใจแนวพระราชดำรินี้ในการพัฒนา รวมถึงหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งใช้รูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านบุคคลและกิจกรรมในสถานที่จริง รวมถึงการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การสร้างความรู้และการเกิดพฤติกรรมของเยาวชนในมิติของการประยุกต์ใช้ความรู้

และประสบการณ์เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมต่อไป โครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB Camp) เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2553 เป็นรุ่นที่ 1 และดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2558 รวมทั้งสิ้น 5 รุ่น มีเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนประมาณ 2,068 คน จากการดำเนินโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวน 5 ปี ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจว่าการสื่อสารของโครงการสร้างให้เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริได้รับความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพียงใด รวมถึงความรู้ที่ได้รับจะส่งผลกระทบต่อการใช้ในระดับของตนเองและชุมชนอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารที่มีผลต่อการเกิดความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้แก่เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ โดยศึกษาทั้งในด้านองค์ประกอบและรูปแบบที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้
2. เพื่อศึกษาความรู้ในเรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเยาวชนที่หลังเข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริ
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรและด้านการสื่อสารกับสร้างความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

1. เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแตกต่างกัน
2. เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB camp) ที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้ต่างกัน
3. การสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
4. ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาตัวแปรด้านองค์ประกอบและรูปแบบการสื่อสาร ความรู้และการน้อมนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้เฉพาะโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริโดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของประชากรที่จะทำการศึกษาเฉพาะเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริ ตั้งแต่รุ่นที่ 1-5 และระยะเวลาในการศึกษาเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม – มิถุนายน พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในเรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ใช้ภายในโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ ซึ่งจะทำการศึกษาในเรื่ององค์ประกอบและรูปแบบการสื่อสาร

เยาวชน หมายถึง นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือบุคคลผู้ที่จบการศึกษาแล้ว และเป็นผู้ซึ่งเคยเข้าร่วม โครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำรินุ้หนึ่ รุ้นใดระหว่่างรุ้นที่ 1-5 โดยมีอายุระหว่่าง 17-25 ปี

ลักษณะทางประชากร หมายถึง องค์ประกอบ ด้านเพศ ศาสนา การศึกษา อาชีพของบิดา/ มารดา และ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ

ความรู้ (Knowledge) หมายถึง การรับรู้ เข้าใจ ของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสาน พระราชดำริ ที่มีต่อเรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

การประยุกต์ใช้ (Application) หมายถึง การที่ เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสาน พระราชดำริ มีการคัดเลือกหรือนำเอาแนวพระราชดำรินี้ ใน ด้านการพัฒนาและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว ตลอดจนองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอด มาปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ของตนเอง และชุมชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปเป็นกรอบ แนวคิดให้แก่องค์กรที่รับผิดชอบด้านการศึกษานำไปใช้ ประโยชน์ในการกำหนดหลักสูตรหรือรูปแบบกิจกรรมเพื่อ สร้างเสริมให้เยาวชนในสถานศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ ในแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติว่าสามารถสร้างความยั่งยืนให้แก่ ประเทศชาติได้

2. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปเป็น แนวทางให้แก่สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสาน งานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ในการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมค่ายเยาวชนให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นทั้งในด้านการสื่อสาร การสร้างความรู้ การสร้างพฤติกรรมที่คาดหวังให้แก่เยาวชน เป็นต้น

3. เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางให้แก่ องค์กรต่าง ๆ ที่มีแนวความคิดจะจัดทำโครงการกระตุ้น

จิตสำนึกหรือสร้างความรู้ในเรื่องการพัฒนาตามแนว พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้แก่เยาวชน

4. ผลจากการศึกษาวิจัยช่วยทำให้เข้าใจพฤติกรรม กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนมากขึ้น ซึ่งจะเป็่เครื่องมือ สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการและวิธีการสื่อสาร ที่มีความเหมาะสมกับเยาวชนต่อไป

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

คือ วิธีการในการดำเนินงานที่มีลักษณะเป็นทาง สายกลางซึ่งมีความสอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัวและ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยทรงพิจารณาแนวทางการพัฒนาเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน อย่างแท้จริง โดยสามารถรวบรวมได้จำนวน 23 ข้อ ดังต่อไปนี้ (สำนักงาน กปร., 2555)

1.1 ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ คือ การศึกษา ข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบจากข้อมูลพื้นฐานใน เบื้องต้นจากเอกสารต่างๆ แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ รวมถึงการศึกษาพื้นที่จริงเพื่อให้ได้รายละเอียด ที่ถูกต้อง

1.2 ระเบิดจากข้างใน คือ การสร้างความ เข้มแข็งให้คนและครอบครัวในชุมชนที่จะเข้าไปพัฒนา ให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน แล้วจึง ค่อยนำการพัฒนาเข้าไปสู่ชุมชนเมื่อคนในชุมชนมีความ พร้อมรับแล้ว

1.3 แก้ปัญหาจากจุดเล็ก คือ การทรงมอง ปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาของ พระองค์จะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ (Micro) คือ การแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้า ที่คนมักจะมีมองข้าม

1.4 ทำตามลำดับขั้น ค่อยเป็นค่อยไป คือ การทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือความพอมือพอกิน ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน ด้วยวิธีการที่ ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคง แล้วจึงพัฒนา ส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไป ด้วยความ รอบคอบ และประหยัดเพื่อป้องกันความผิดพลาดและ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

1.5 ภูมิสังคม คือ การพัฒนาที่คำนึงถึงสภาพภูมิประเทศและสังคมวิทยาของคนของบริเวณนั้น

1.6 องค์กรรวม คือ การมองสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดอย่างเป็นระบบครบวงจร มองทุกสิ่งเป็นพลวัตที่เชื่อมต่อกัน

1.7 ไม่คิดตำรา คือ ไม่ผูกมัดติดอยู่กับวิชาการและเทคโนโลยีที่อาจไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

1.8 ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด คือ ทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่ายและประหยัด ราษฎรสามารถทำได้เองหาได้ในท้องถิ่น และประยุกต์ใช้สิ่งที่อยู่ในภูมิภาคมาแก้ไขปัญหา โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยาก

1.9 ทำให้ง่าย คือ ทรงดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขให้การพัฒนาไม่ยุ่งยากซับซ้อน สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศโดยส่วนรวม ตลอดจนสภาพทางสังคมของชุมชนนั้น ๆ

1.10 การมีส่วนร่วม คือ ทรงเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายทั้งสาธารณชน ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้เข้ามาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของสาธารณชน

1.11 ประโยชน์ส่วนรวม คือ การที่ทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญเนื่องจากเมื่อส่วนรวมสามารถดำรงอยู่ได้แล้ว บุคคลก็จะมีส่วนรวมให้สามารถอยู่อาศัยได้

1.12 บริการรวมที่จุดเดียว คือ รูปแบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ โดย ทรงให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้นแบบในการบริหารรวมที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่มาขอรับบริการซึ่งทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยให้หน่วยราชการต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการแก่ประชาชน ณ ที่แห่งเดียว

1.13 ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ คือ ทรงเข้าใจในธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองปัญหาธรรมชาติอย่างละเอียด ซึ่งหากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติจะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ

1.14 ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ คือ การนำความจริงเรื่องกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการในการ

แก้ไข ปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ เช่นการใช้ผักคตขามาบำบัดน้ำเน่าเสีย

1.15 ปลุกป่าในใจคนคือการที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลูกจิตสำนึกในการรักษาผืนป่าให้แก่คนเสียก่อน

1.16 ขาดทุนคือกำไร คือ การทำอะไรที่เราเสียแต่ในที่สุดสิ่งที่เราเสียนั้น เป็นการได้ทางอ้อม ตรงกับงานของรัฐบาลโดยตรง เงินของรัฐบาลหรืออีกนัยหนึ่งคือเงินของประชาชน ถ้าอยากให้ประชาชนอยู่ดี กินดี ก็ต้องลงทุนแต่ไม่เข้าประชาชนจะได้รับผล ราษฎรอยู่ดีกินดี ราษฎรได้กำไร

1.17 การพึ่งตนเอง คือ การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้ประชาชนมีความแข็งแรงพอที่จะสามารถดำรงชีวิตได้ต่อไปและขั้นต่อไปคือการพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้

1.18 พออยู่พอกิน คือ การช่วยให้ราษฎรตกอยู่ในวงจรแห่งทุกข์ให้มีสถานะ “พออยู่พอกิน” ก่อนแล้วจึงขยับขยายให้ก้าวหน้าต่อไป

1.19 เศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร พร้อมต่อการรับผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

1.20 ความซื่อสัตย์ สุจริต และกตัญญู คือ การมีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจแม้จะมีความรู้ น้อย แต่ยอมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่า ผู้มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต

1.21 ทำงานอย่างมีความสุข คือ การทรงมีความสุขอยู่กับการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือพสกนิกรที่ได้รับทุกข์ยากเดือดร้อนให้พ้นจากความทุกข์

1.22 ความเพียร: พระมหาชนก คือ การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ในระยะแรกซึ่งไม่ได้มีความพร้อมในการดำเนินงานมากนัก แต่ทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ทรงอดทนและมุ่งมั่นดำเนินการให้สำเร็จลุล่วง

1.23 รู้ รัก สามัคคี เป็นแนวทางปฏิบัติที่มีคุณค่าซึ่งความสามัคคีของคนในชาติจะนำมาซึ่งประโยชน์ความสุข และความเจริญของประเทศชาติต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

สมควร กวียะ (2546) อธิบายว่าการสื่อสาร หมายถึงกระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสาร หรือสารนิเทศระหว่างสองฝ่ายเพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจร่วมกัน หรือทัศนคติที่โน้มเอียงไปในทิศทางเดียวกัน การสื่อสารที่สัมฤทธิ์ผลสูงสุดจะต้องมีการโต้ตอบชั้กถามกันไปมาจนกว่าทั้งสองฝ่ายจะบรรลุ “จุดร่วม” สูงสุดของความรู้ ความเข้าใจ หรือทัศนคติ ซึ่งการโต้ตอบนี้เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ซึ่งทำให้กระบวนการสื่อสารมีลักษณะเป็นวงกลม

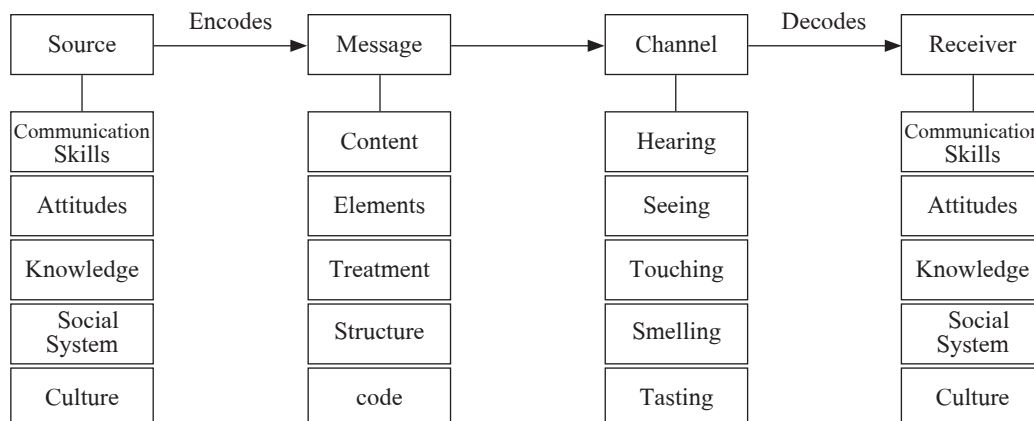
Rogers (1995) ได้อธิบายความหมายของการสื่อสารไว้ว่า คือกระบวนการที่ผู้ส่งสารสร้างสรรค์ขึ้นและส่งผ่าน

ไปยังผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน

จากความหมายของการสื่อสารข้างต้นพบว่า ในเรื่องการสื่อสารจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสาร 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ผู้ส่งสาร (Source) 2) สาร (Message) 3) ช่องทาง (Channel) 4) ผู้รับสาร (Receiver)

Berlo (1960) จึงได้พัฒนาแบบจำลองการสื่อสารโดยได้อธิบายเพื่อแสดงให้เห็นว่าในแต่ละองค์ประกอบจะมีประสิทธิภาพได้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยย่อยใดบ้างดังจะแสดงให้เห็นตามภาพที่ 1

Berlo's SMCR Model of communication

ภาพที่ 1 แบบจำลองกระบวนการการสื่อสารของเบอร์โล (Berlos's SMCR Model of Communication)

แบบจำลองการสื่อสารตามแนวคิดของเบอร์โล จึงนำเสนอองค์ประกอบหลักทางการสื่อสารไว้ 4 องค์ประกอบ คือ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร และในแต่ละองค์ประกอบควรมีคุณลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. ผู้ส่งสาร (Source) คือ ผู้เริ่มต้นการสื่อสารทำหน้าที่ในการเข้ารหัส (Encodes) และส่งออกไปในรูปของสัญลักษณ์ กิริยาท่าทางซึ่งผู้ส่งสารจะทำหน้าที่ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยปัจจัยย่อย 4 ประการคือ 1) มีทักษะในการสื่อสาร (Communication skills) เช่น ความสามารถในการพูด การเขียน และความสามารถในการคิดและการใช้เหตุผล เนื่องจากจะ

ทำให้สามารถสื่อสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ 2) มีทัศนคติ (Attitudes) ที่ดีใน 3 เรื่อง คือ 1) ทัศนคติที่ดีต่อตนเอง (Attitudes toward self) ได้แก่ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองของบุคคล ซึ่งจะช่วยให้ผู้ส่งสารเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง (Self- confidence) ว่าสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารที่ดีได้ 2) ทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาข่าวสาร (Attitudes toward matters) เพราะจะทำให้ผู้ส่งสารมีสนใจค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ เพื่อสร้างสรรค์สาร ทำให้ผู้ส่งเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องเหล่านั้นอย่างดี 3) ทัศนคติที่ดีต่อผู้รับสาร (Attitudes toward receiver) คือความรู้สึกในทางที่ดีที่ผู้ส่งสารมีต่อผู้รับสาร หากผู้ส่งสารมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้รับสาร จะทำให้มีความตั้งใจในการสื่อสาร และ

ในทางตรงข้ามหากผู้ส่งสารมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อผู้รับสาร ย่อมทำให้ผู้ส่งสารไม่มีความตั้งใจที่จะส่งสารทำให้การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ 3) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้ของผู้ส่งสารในข้อมูลข่าวสารที่ส่งไปยังผู้รับสาร ซึ่งมีผลต่อความเชื่อถือของผู้ส่งสารในสายตาของผู้รับสาร (Source Credibility) 4) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Social culture system) คือ กฎ ระเบียบ วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เป็นตัวหล่อหลอมบุคลิกและพฤติกรรม และเป็นตัวกำหนดการคัดเลือกข่าวสารและยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารของบุคคล

2. สาร (Message) หมายถึง การใช้ถ้อยคำ เสียง การแสดงออกด้วยสีหน้า อากัปกิริยาท่าทาง รวมไปถึงเนื้อหาสาระต่างๆ ที่ผู้ส่งสารสร้างขึ้นเพื่อต้องการถ่ายทอดไปสู่ผู้รับ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อย 5 ประการ คือ 1) รหัสของสาร (Code) เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อถ่ายทอดสาระ ความคิด ที่ผู้ส่งสารต้องการ ซึ่งเมื่อมีการเข้ารหัสของสารที่ถูกต้องจะส่งผลให้สารมีความชัดเจน 2) เนื้อหาของสาร (Content) คือ เรื่องราวของสารที่ผู้ส่งถ่ายทอดความคิดเจตนาารมณ์ รวมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการสื่อสาร และเป็นส่วนที่เป็นเนื้อหา สาระหลักที่ต้องการสื่อสาร 3) การจัดเรียงลำดับสาร (Treatment) คือ วิธีการเรียบเรียงเนื้อหาของสารที่ถูกจัดเตรียมจะทำให้เกิดความรู้ความหมายในผู้รับสารได้ดี 4) องค์ประกอบย่อย (Elements) คือ การพิจารณาในเรื่องความครบถ้วนขององค์ประกอบย่อยของเนื้อหาของสาร 5) โครงสร้างของสาร (Structure) แต่ละภาษามีรูปแบบของโครงสร้างต่างกัน ดังนั้น การเรียบเรียงสารจึงต้องมีความถูกต้องและเหมาะสมตามโครงการสร้างของภาษาที่ใช้

3. ช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ (Channel) คือ พาหนะหรือตัวกลางที่ใช้นำหรือถ่ายทอดสารไปสู่ผู้รับสาร โดยควรคำนึงถึงความเหมาะสมของสื่อและผู้รับสาร เนื่องจากการเลือกใช้สื่ออาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพความรู้ของผู้รับสารในด้านต่างๆ เช่น การได้เห็น การได้ยิน การได้สัมผัส การได้กลิ่น การได้รับรู้รสชาติ

4. ผู้รับสาร (Receiver) คือผู้ที่ทำหน้าที่ถอดรหัส หรือแปลความเนื้อหาของสารตามที่คุณผู้ส่งมา ซึ่งผู้รับสารจะต้องมีคุณลักษณะที่จำเป็นเช่นเดียวกับกับผู้ส่งสาร

ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย คือ 1) ทักษะในการสื่อสาร (Communication skills) คือ การที่ผู้รับสารจะต้องมีความสามารถในการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน รวมถึงทักษะในการคิดวิเคราะห์ ตีความและจับประเด็น 2) ความรู้ (Knowledge) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความเข้าใจในเนื้อหาของสาร 3) ทักษะคติ (Attitudes) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อเรื่องราว บุคคล หรือสถานการณ์ใดๆ ซึ่งทักษะคติของผู้รับสารจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรับข่าวสาร และความสำเร็จของการสื่อสาร โดยประกอบด้วย 1) ทักษะคติต่อตนเอง (Attitude toward self) หมายถึง ความรู้สึกของตัวผู้รับสาร ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดี 2) ทักษะคติต่อเนื้อหาสาร (Attitude toward matters) หมายถึง ความรู้สึกของผู้รับสารที่มีต่อเนื้อหาสาร โดยปกติบุคคลมักเลือกรับข้อมูลข่าวสารที่ตนเองสนใจและชื่นชอบและมักปฏิเสธเนื้อหาที่ไม่ชอบ 3) ทักษะคติต่อผู้ส่งสาร (Attitude toward sender) หมายถึง ความรู้สึกในทางที่ดีที่มีต่อผู้ส่งสาร ซึ่งส่วนใหญ่บุคคลมักมีความประทับใจและชื่นชมคุณลักษณะของผู้ส่งสารในด้านต่างๆ 4) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Social and culture system) คือ ขนบธรรมเนียม ระเบียบแบบแผน ค่านิยม ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติและพฤติกรรมของบุคคล โดยบุคคลที่อยู่ต่างระบบของสังคมและวัฒนธรรมย่อมมีความรู้ การตีความ และมีความเข้าใจที่แตกต่างกัน

3. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ (Demographic)

มนต์ชัย ศรีเพชรนัย (2548) กล่าวว่า บุคคลแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันซึ่งผลของความแตกต่างนี้ส่งอิทธิพลถึงพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารและการเลือกใช้สื่อของผู้รับสาร โดยความแตกต่างเป็นไปตามคุณสมบัติของผู้รับสารและปัจจัยทางสังคมภายนอก ดังนี้

2.1 เพศ ลักษณะทางประชากรที่ได้รับมาแต่กำเนิด เป็นตัวกำหนดบทบาท หน้าที่ของบุคคล ตลอดจนพัฒนาการต่าง ๆ ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมกรติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน

2.2 การศึกษา หมายถึงระดับการศึกษาที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา ซึ่ง ประมะ สตะเวทิน (2546)

กล่าวว่าการศึกษายเป็นลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ระบบการศึกษาแตกต่างกัน สาขาวิชาที่แตกต่างกัน จึงมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไปอีกด้วย

2.3 ศาสนา(Religion)เป็นลักษณะอีกประการที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้รับสาร ทั้งทางด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมโดยศาสนา มีส่วนเกี่ยวข้องกับคนและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตคนตลอดทั้งชีวิต

2.4 รายได้ (Earnings) เป็นปัจจัยกำหนดความเป็นอยู่ ความต้องการ ความคิดเห็น ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล โดยบุคคลที่มีรายได้สูงเป็นปัจจัยสนับสนุนให้มีการเปิดรับสื่อได้หลายประเภท กว่าบุคคลที่มีรายได้ต่ำ

4. แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบการสื่อสาร

การสื่อสารส่งผลให้เกิดผลกระทบหรือปรากฏการณ์อย่างใดขึ้น เช่น เปลี่ยนแปลงด้านความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ความรู้ ความเข้าใจ ไปจนถึงพฤติกรรมของผู้รับสาร โดยผลกระทบที่ตามมา (Impacts) ของการสื่อสารอาจเกิดขึ้นจาก 4 ลักษณะ คือ 1) แรงเสริม (Reinforce) หมายถึง ตอกย้ำพฤติกรรมหรือนิสัยของผู้รับสารให้มั่นคงขึ้นกว่าเดิม 2) แรงกระตุ้น (Activate) หมายถึง ทำให้ผู้รับสารเกิดมานะที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง 3) แรงสร้างสรรค์ (Create) เป็นการสร้างพฤติกรรมต่อผู้รับสารในแนวทางใหม่ 4) แรงเปลี่ยน (Convert) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสารแบบเดิมไปสู่รูปแบบใหม่ ทั้งนี้ การสื่อสารจะทำให้มนุษย์พัฒนา (เปลี่ยนแปลง) วิถีชีวิตต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง โดยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากรูปแบบหนึ่งไปยังอีกรูปแบบหนึ่งอยู่เสมอโดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารก่อให้เกิดผล 3 ประการคือ 1) การเปลี่ยนแปลงความรู้ (Knowledge change) 2) การเปลี่ยนทัศนคติ (Attitude change) 3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Practice change)

5. แนวคิดเกี่ยวกับการคิดเชิงประยุกต์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) อธิบายว่าการเปลี่ยนแนวคิดเชิงนามธรรมให้เป็นแนวทางปฏิบัติเชิงรูปธรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้แนวทางการปฏิบัตินั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในบริบทต่าง ๆ ดังนั้นวิธีการจึงมีความหลากหลายเพราะขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อม

เป็นหลัก กำหนดเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายการนำมาใช้ประโยชน์ว่าจะนำแนวคิดในเรื่องอะไรมาประยุกต์ใช้

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์แนวคิดที่จะนำมาประยุกต์เพื่อพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะนำมาใช้ในต่างบริบท

ขั้นที่ 3 การนำแนวคิดไปประยุกต์ใช้ จุดมุ่งหมายสำคัญคือต้องเป็นรูปแบบหรือหน้าที่ที่กลุ่มเป้าหมายยอมรับที่จะนำไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ตอบสนองเป้าหมายหรือไม่ เราควรคิดเชิงวิพากษ์เพื่อตรวจสอบว่าแนวคิดเชิงประยุกต์สามารถนำมาใช้ได้จริงในสภาพปฏิบัติ ณ บริบทที่เราต้องการหรือไม่

6. แนวคิดเกี่ยวกับค่ายเพื่อการเรียนรู้

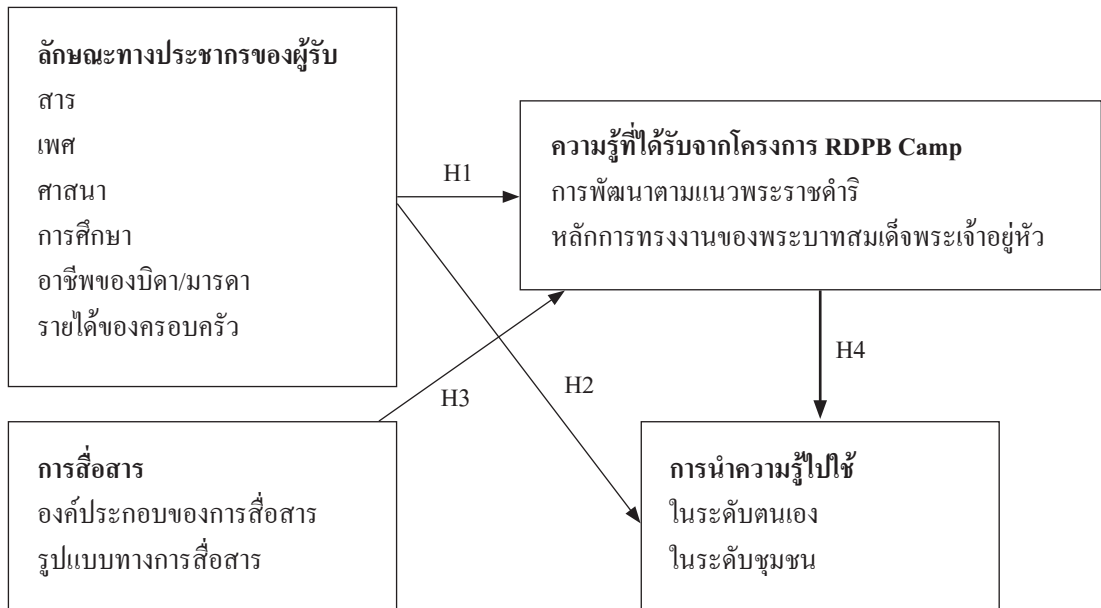
ค่ายเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นในรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนรวมถึงป้องกันและแก้ปัญหาของผู้เรียน เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศ กิจกรรม กระบวนการ สถานที่ และสถานการณ์ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดเวลา ทั้งที่เป็นการเรียนรู้ในระดับบุคคล (Individual) การเรียนรู้จากเพื่อน (Peer learning) การเรียนรู้ในกลุ่ม (Cooperative learning) การเรียนรู้จากการสังเกตและการเลียนแบบจากตัวแบบ

ค่ายมีจุดประสงค์ที่สำคัญในการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาสมาชิกค่ายให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลให้มากที่สุด การสร้างบรรยากาศภายในค่ายหรือกลิ่นอาย ของความรู้สึกที่เด็กจะได้รับในระหว่างการเข้าค่ายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการบรรยากาศค่ายมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ theme ของค่าย ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมค่ายซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความประทับใจโดยรวมต่อกิจกรรมทั้งหลายในค่าย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554)

กรอบแนวคิดของงานวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดทำให้สามารถนำไปสู่การสร้างกรอบระเบียบวิธีวิจัยของการวิจัยเรื่อง

รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาศึกษาเพื่อหาคำตอบว่าในการสื่อสารองค์ความรู้ที่ใช้ในโครงการค่ายเยาวชนรู่งานสืบสานพระราชดำริ ทำให้เยาวชนเกิดความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างไร และปัจจัยใดที่ส่งผลต่อความรู้ รวมถึงเยาวชนมีรูปแบบการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในระดับต่าง ๆ อย่างไร สามารถอธิบายด้วยแบบจำลอง ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้คือ เยาวชนที่เคยเข้าร่วมโครงการเยาวชนรู่งานสืบสานพระราชดำริ ในรุ่นใดรุ่นใดระหว่าง รุ่นที่ 1- 5 โดยกำหนดให้มีอายุระหว่าง 17-25 ปี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 2,068 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ในการวิจัยครั้งนี้เป็นตัวแทนในการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 ราย มีช่วงอายุระหว่าง 17-25 ปี ที่เคยเข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู่งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB camp) ในรุ่นใดก็ได้ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการมีคุณลักษณะบางประการที่ใกล้เคียงกัน (Homogeneous) โดยทำการจับฉลากรายชื่อเยาวชนที่เคยเข้าร่วมโครงการให้ได้จำนวน 355 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวมข้อมูลจะใช้แบบสอบถาม

(Questionnaire) โดยจะให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-Administered questionnaire) แบบสอบถามจะแบ่งเนื้อหาเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1: เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปทางประชากรของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู่งานสืบสานพระราชดำริ

ส่วนที่ 2: เป็นคำถามใช้วัดความรู้เกี่ยวกับแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้ข้อคำถามจำนวน 25 ข้อ

ส่วนที่ 3: เป็นคำถามการสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู่งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB camp) จำนวน 23 ข้อ

ส่วนที่ 4: เป็นคำถามด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในระดับตนเองและระดับชุมชน จำนวน 8 ข้อ

โดยผู้วิจัยจะได้นำเครื่องมือที่ผ่านปรับปรุงและตรวจสอบแล้ว มาทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และหาความน่าเชื่อถือ หรือความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมา และนำไปใช้กับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อบกพร่องของคำถาม และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการวิทยานิพนธ์เป็นผู้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษา (Wording) และความชัดเจนของคำถาม (Clarity) ก่อนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง

2. การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำไปทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราค (Cronbach alpha) ได้ผลรวมเท่ากับ 0.720 ซึ่งมีค่าความเที่ยงที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงสูง (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2550)

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive statistics analysis) อธิบายลักษณะข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ SD)

3.2 สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ประกอบด้วย

1. t – Test (Independent Samples t – Test)
2. One - way ANOVA (F – Test)
3. Pearson Correlation

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ RDPB camp

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	132	37.2
หญิง	223	62.8
รวม	355	100.0

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พุทธ	313	88.2
คริสต์	16	4.5
อิสลาม	26	7.3
รวม	355	100.0

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นการศึกษา

ระดับชั้นการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จบการศึกษาแล้ว	76	21.4
กำลังศึกษาอยู่	279	78.6
รวม	355	100.0

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพหลักของบิดา/ มารดา

อาชีพหลักของบิดา/ มารดา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	68	19.2
ภาคเอกชน(บริษัท, ห้าง, ร้าน)	27	7.6
ภาคการเกษตร, ปศุสัตว์, ประมง	66	18.6
ภาคอุตสาหกรรม	19	5.4
ประกอบกิจการ, ค้าขาย	54	15.2
อาชีพอิสระ	76	21.4
อื่นๆ ได้แก่ รับจ้าง และ ถึงแก่กรรม	45	12.6
รวม	355	100.0

ส่วนที่ 2 การสื่อสารความรู้เรื่องแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่องแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

ความรู้เรื่องแนวพระราชดำริ ด้านการพัฒนาและหลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9	จำนวน	ร้อยละ	ความหมาย
0-5 คะแนน	-	-	มีความรู้ในระดับน้อยมาก
6-10 คะแนน	-	-	มีความรู้ในระดับน้อย
11-15 คะแนน	-	-	มีความรู้ในระดับปานกลาง
16-20 คะแนน	124	34.9	มีความรู้ในระดับมาก
21-25 คะแนน	231	65.1	มีความรู้ในระดับมากที่สุด
รวม	355	100.0	
ค่าเฉลี่ยคะแนน	21.845		จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน

ส่วนที่ 3 การสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB Camp)

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ ด้านองค์ประกอบทางการสื่อสารจำแนกตามด้าน

การสื่อสารของโครงการ RDPB camp ด้านองค์ประกอบทางการสื่อสารจำแนกตามด้าน	ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
วิทยากร	4.55	0.409	มีความคิดเห็นในทางเห็นด้วยอย่างยิ่ง
เนื้อหาของสาร	4.65	0.459	มีความคิดเห็นในทางเห็นด้วยอย่างยิ่ง
ช่องทางการสื่อสาร	4.57	0.522	มีความคิดเห็นในทางเห็นด้วยอย่างยิ่ง
ผู้รับสาร	4.50	0.486	มีความคิดเห็นในทางเห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.57	0.383	มีความคิดเห็นในทางเห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.57 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ ด้านองค์ประกอบทางการสื่อสารในทางเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในทางเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ ด้านองค์ประกอบทางการสื่อสาร

(เนื้อหาของสาร) โดยที่ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.65 รองลงมา คือ ด้านองค์ประกอบทางการสื่อสาร (ช่องทางการสื่อสาร) โดยที่ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.57 รองลงมา คือ ด้านองค์ประกอบทางการสื่อสาร (วิทยากร) โดยที่ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.55 และอันดับสุดท้าย คือ ด้านองค์ประกอบทางการสื่อสาร (ผู้รับสาร) โดยที่ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.50

ตารางที่ 7 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ ด้านรูปแบบของการสื่อสาร จำแนกตามด้าน

การสื่อสารของโครงการ RDPB camp ด้านรูปแบบของการสื่อสารจำแนกตามด้าน	ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
เป็นทางการ	3.97	0.454	มีความคิดเห็นในทางเห็นด้วย
ไม่เป็นทางการ	4.71	0.423	มีความคิดเห็นในทางเห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.34	0.394	มีความคิดเห็นในทางเห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.34 ซึ่งหมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ ด้านรูปแบบของการสื่อสารในทางเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในทางเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ต่อการสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ ด้านรูปแบบของการสื่อสาร (ไม่เป็นทางการ) โดยที่ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.71 รองลงมา คือ ด้านรูปแบบของการสื่อสาร (เป็นทางการ) โดยที่ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.97

ส่วนที่ 4 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ตารางที่ 8 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จำแนกตามด้าน

การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ จำแนกตามด้าน	ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
ระดับตนเอง	3.52	1.038	ใช้มาก
ระดับชุมชน	3.25	0.955	ใช้ปานกลาง
รวม	3.41	0.953	ใช้มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 3.41 ซึ่งหมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในระดับตนเองมากที่สุด โดยที่ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.52 รองลงมาคือ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในระดับชุมชน โดยที่ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.25

ส่วนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 สรุปได้ว่าเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ

ค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ ที่เพชร ศาสนา การศึกษา อาชีพบิดา/มารดา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยเมื่อทดสอบผลต่างนัยสำคัญ (LSD) เป็นรายคู่ พบว่า

1. เพศที่แตกต่างกัน มีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแตกต่างกัน

ตารางที่ 9 แสดงการทดสอบค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง

เพศ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	SD	t	P-Value
ชาย	132	21.92	2.381	0.507	0.613
หญิง	223	21.79	2.053		
รวม	355				

หมายเหตุ P-value คือ Sig. (2-tailed), *P-value < 0.05

จากตารางที่ 9 พบว่าเพศชายจะมีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวน้อยกว่าเพศหญิง ดังตารางที่ 9

2. ศาสนาที่แตกต่างกัน มีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแตกต่างกัน

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบพหุคูณเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	ค่าเฉลี่ย	พุทธ	คริสต์	อิสลาม
		22.13	20.93	18.96
พุทธ	22.13	-	0.515 (0.021)*	0.410 (0.000)*
คริสต์	20.93	-	-	0.639 (0.002)*
อิสลาม	18.96	-	-	-

*P-Value < 0.05

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์มีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมากกว่าผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ดังตารางที่ 10

3. ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแตกต่างกัน

ตารางที่ 11 แสดงการทดสอบค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างจบการศึกษาแล้วและกำลังศึกษาอยู่

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	SD	t	P-Value
จบการศึกษาแล้ว	76	23.51	2.369	7.211	0.000*
กำลังศึกษาอยู่	279	21.39	1.887		
รวม	355				

หมายเหตุ P-value คือ Sig. (2-tailed), *P-value < 0.05

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ที่จบการศึกษาแล้วมีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมากกว่าผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ ดังตารางที่ 11

4. อาชีพของบิดา/ มารดาที่แตกต่างกัน มีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแตกต่างกัน

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบพหุคูณเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 จำแนกตามอาชีพของบิดา/มารดาที่เป็นหัวหน้าครอบครัว

อาชีพของบิดา/มารดา	ค่าเฉลี่ย	รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	ภาคเอกชน (บริษัท, ห้าง, ร้าน)	ภาคเกษตร, ปศุสัตว์, ประมง	ภาคอุตสาหกรรม	ประกอบกิจการ, ค้าขาย	อาชีพอิสระ
		22.29	22.62	22.46	22.00	22.16	20.23
รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	22.29	-	0.455 (0.462)	0.346 (0.612)	0.519 (0.572)	0.365 (0.272)	0.334 (0.000)*
ภาคเอกชน (บริษัท, ห้าง, ร้าน)	22.62	-	-	0.457 (0.727)	0.599 (0.295)	0.472 (0.328)	0.448 (0.000)*
ภาคการเกษตร, ปศุสัตว์, ประมง	22.46	-	-	-	0.521 (0.369)	0.367 (0.410)	0.337 (0.000)*
ภาคอุตสาหกรรม	22.00	-	-	-	-	0.534 (0.755)	0.513 (0.001)*
ประกอบกิจการ, ค้าขาย	22.16	-	-	-	-	-	0.356 (0.000)*
อาชีพอิสระ	20.23	-	-	-	-	-	-

*P-Value < 0.05

จากตารางที่ 12 พบว่าผู้ที่ประกอบอาชีพภาคเอกชน (บริษัท, ห้าง, ร้าน) จะมีความรู้เรื่องมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพภาคการเกษตร, ค้าขาย, อาชีพอิสระ และผู้ที่ประกอบอาชีพรับราชการรัฐวิสาหกิจ จะมีความรู้มากกว่าผู้ประกอบอาชีพค้าขาย และอาชีพอิสระ และผู้ที่ประกอบอาชีพภาคอุตสาหกรรม จะมีความรู้มากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพ

ภาคการเกษตร, ค้าขาย และอาชีพอิสระ และผู้ที่ประกอบอาชีพภาคการเกษตรจะมีความรู้มากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระ

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวที่แตกต่างกัน มีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแตกต่างกัน

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบพหุคูณเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของครอบครัว	ค่าเฉลี่ย	35,000 -	45,001 -	55,001-	มากกว่า
		45,000 บาท	55,000 บาท	65,000 บาท	65,001บาท
		22.14	20.79	21.07	21.36
35,000 - 45,000 บาท	22.14	-	0.388 (0.001)*	0.357 (0.003)*	0.472 (0.098)
45,001 - 55,000 บาท	20.79	-	-	0.493 (0.572)	0.582 (0.329)
55,001- 65,000 บาท	21.07	-	-	-	0.562 (0.606)
มากกว่า 65,001บาท	21.36	-	-	-	-

*P-Value < 0.05

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว 35,000 - 45,000 บาท จะมีความรู้มากกว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว 45,001 - 65,000 บาท และผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวมากกว่า 65,001บาท จะมีความรู้มากกว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว 45,001 - 55,000 บาท

สมมติฐานที่ 2 สรุปได้ว่าเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนฐานสืบสานพระราชดำริ (RDPC camp) ที่มี

ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยเมื่อทดสอบผลต่างนัยสำคัญ (LSD) เป็นรายคู่ พบว่า

1. เพศที่แตกต่างกัน มีการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 แสดงการทดสอบค่าเฉลี่ยของการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ไปประยุกต์ใช้ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างเพศชายและหญิง

เพศ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	SD	t	P-Value
ชาย	132	3.63	0.978	3.398	0.001*
หญิง	223	3.28	0.915		
รวม	355				

หมายเหตุ P-value คือ Sig. (2-tailed), *P-value < 0.05

จากตารางที่ 14 พบว่าเพศชาย มีการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้มากกว่าเพศหญิง

2. ศาสนาที่แตกต่างกัน มีการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบพหุคูณเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความรู้จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	ค่าเฉลี่ย	พุทธ	คริสต์	อิสลาม
		3.49	2.91	2.69
พุทธ	3.49	-	0.587 (0.014)*	0.806 (0.000)*
คริสต์	2.91	-	-	0.218 (0.459)
อิสลาม	2.69	-	-	-

*P-Value < 0.05

จากตารางที่ 15 พบว่าผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ มีการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้มากกว่าผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม

3. อาชีพของบิดา/ มารดาที่แตกต่างกัน มีการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปใช้แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบพหุคูณเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ไปประยุกต์ใช้ จำแนกตามอาชีพของบิดา/ มารดาที่เป็นหัวหน้าครอบครัว

อาชีพของบิดา มารดา	ค่าเฉลี่ย	รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	ภาคเอกชน (บริษัท, ห้าง, ร้าน)	ภาคเกษตร, ปศุสัตว์, ประมง	ภาค อุตสาหกรรม	ประกอบ กิจการ, ค้าขาย	อาชีพ อิสระ
		3.81	3.11	3.63	2.97	3.07	3.30
รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	3.81	-	0.706 (0.000)*	0.185 (0.206)	0.839 (0.000)*	0.740 (0.000)*	0.512 (0.000)*
ภาคเอกชน (บริษัท, ห้าง, ร้าน)	3.11	-	-	-0.520 (0.007)*	0.133 (0.598)	0.034 (0.863)	-0.193 (0.308)
ภาคการเกษตร, ปศุสัตว์, ประมง	3.63	-	-	-	0.654 (0.003)*	0.555 (0.000)*	0.327 (0.022)*
ภาคอุตสาหกรรม	2.97	-	-	-	-	-0.099 (0.660)	-0.327 (0.133)
ประกอบกิจการ, ค้าขาย	3.07	-	-	-	-	-	-0.224 (0.131)
อาชีพอิสระ	3.30	-	-	-	-	-	-

*P-Value < 0.05

จากตารางที่ 16 พบว่าผู้ที่บิดา/ มารดาประกอบอาชีพรับราชการ, รัฐวิสาหกิจ มีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มากกว่า ผู้ที่บิดา/ มารดาประกอบอาชีพภาคเอกชน, ภาคอุตสาหกรรม, ค้าขาย และอาชีพอิสระ และผู้ที่บิดา/ มารดาประกอบอาชีพภาคการเกษตร มีการนำความรู้ไปใช้มากกว่าผู้ที่บิดา/ มารดาประกอบอาชีพภาคเอกชน,

ภาคอุตสาหกรรม, ค้าขาย และอาชีพอิสระ และผู้ที่บิดา/ มารดาประกอบอาชีพภาคการเกษตร มีการนำความรู้ไปใช้มากกว่าผู้ที่บิดา/ มารดาประกอบอาชีพภาคเอกชน

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวที่แตกต่างกัน มีการนำความรู้ไปใช้แตกต่างกัน

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบพหุคูณเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ไปประยุกต์ใช้จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว	ค่าเฉลี่ย	35,000 - 45,000 บาท	45,001 - 55,000 บาท	55,001- 65,000 บาท	มากกว่า 65,001บาท
		3.25	4.29	3.56	3.62
35,000 - 45,000 บาท	3.25	-	-1.044 (0.000)*	-0.310 (0.042)*	-0.369 (0.067)
45,001 - 55,000 บาท	4.29	-	-	0.733 (0.001)*	0.674 (0.007)*
55,001- 65,000 บาท	3.56	-	-	-	-0.058 (0.805)
มากกว่า 65,001บาท	3.62	-	-	-	-

*P-Value < 0.05

จากตารางที่ 17 พบว่า ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว 45,001 - 65,000 บาท จะมีการนำความรู้ไปใช้มากกว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว 35,000 - 45,000 บาท และผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว 45,001 - 55,000 บาทจะมีการนำความรู้ไปใช้มากกว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของ 55,001 ขึ้นไป

สมมติฐานที่ 3 สรุปได้ว่า การสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรุ่นงานสืบสานพระราชดำริมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งในด้านองค์ประกอบการสื่อสารและในด้านรูปแบบการสื่อสารที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 18 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรุ่นงานสืบสานพระราชดำริด้านองค์ประกอบทางการสื่อสารกับความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

ตัวแปร	ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9
การสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรุ่นงานสืบสานพระราชดำริ (RDPB Camp) ด้านองค์ประกอบทางการสื่อสาร	R = - 0.322 P-Value = 0.000* จำนวนคน = 355

จากตารางที่ 18 พบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริ ด้านองค์ประกอบทางการสื่อสารกับความรู้ เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงาน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เท่ากับ -0.322 และค่า P-Value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ

0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 กล่าวคือ การสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริ ด้านองค์ประกอบทางการสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับความรู้ เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงาน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

ตารางที่ 19 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริด้านรูปแบบของการสื่อสารกับความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

ตัวแปร	ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และหลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9
การสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB Camp)	R = 0.083
ด้านรูปแบบของการสื่อสาร	P-Value = 0.119
	จำนวนคน = 355

*P-Value < 0.05

จากตารางที่ 19 พบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริ ด้านรูปแบบของการสื่อสาร กับความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เท่ากับ 0.083 และค่า P-Value เท่ากับ 0.119 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1 กล่าวคือ การสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรู่้งานสืบสานพระราชดำริ ด้านรูปแบบ

ของการสื่อสารไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ตารางที่ 20 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 กับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ตัวแปร	การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และหลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9	R = 0.339
	P-Value = 0.000*
	จำนวนคน = 355

จากตารางที่ 20 พบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลัก

การทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 กับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เท่ากับ 0.339 และค่า

P-Value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้น จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 กล่าวคือ ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้โดยมีความสัมพันธ์ในระดับไม่มากนัก และสามารถสรุปได้ว่า ยังกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องเรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมากเท่าไร จะมีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มากขึ้นไปด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องความรู้เรื่องแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในระดับมากที่สุด บ่งชี้ให้เห็นว่าการที่เยาวชนมีความรู้ไม่ว่าจะในระดับก็ตามเป็นผลมาจาก เยาวชนมีการระลึกได้ถึงประสบการณ์ที่ได้รับคำสอน การบอกเล่า รวมถึงจากตำรา และสิ่งแวดลอมต่างๆ จากค่ายเนื่องจากคำถามที่ใช้วัดความรู้ครอบคลุมในเรื่องความรู้ในวิธีดำเนินการและความรู้รวบยอด สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสารของ สุรพงษ์ โสชนะเสถียร (อ้างถึงใน ศันสนีย์ ฤทธิ์ทองพิทักษ์, 2546, น.17) ว่า “ผู้เปิดรับข่าวสารจะต้องมีความรู้ (Knowledge) ในเนื้อหาสาระเป็นการรับรู้เบื้องต้นที่บุคคลส่วนมากได้รับผ่านประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า และระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ซึ่งผสมผสานกันระหว่างความจำ (ข้อมูล) กับสภาพจิตวิทยา ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรที่สอดคล้องกับจิตใจของตนเอง”

ความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการที่มีต่อความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแตกต่างกันพบว่า ลักษณะทางประชากรของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการในด้านศาสนา การศึกษา อาชีพของบิดา/ มารดา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความรู้ในเรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 โดยประเด็นที่น่าสนใจคือเรื่องศาสนา เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าเยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธมีความรู้ในเรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานมากกว่าเยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม เนื่องจากการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่มีความสอดคล้องกับคำสอนของศาสนาพุทธนำไปสู่การพูดดีคิดดีและประพฤติดี จึงทำให้เยาวชนที่ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธจะมีความรู้เข้าใจในหลักการทรงงานและการพัฒนาตามแนวพระราชดำริมากกว่าเยาวชนที่นับถือศาสนาอื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้รับสาร (Demographic characteristics of receiver) โดย กิติมา สุรสนธิ (2541) กล่าวว่า ผู้รับสารมีลักษณะที่แตกต่างกันในหลากหลายด้านโดยเฉพาะลักษณะทางประชากร ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ล้วนแต่มีผลต่อการรับรู้ การตีความ และความเข้าใจในการสื่อสารทั้งสิ้น นอกจากนี้ สุรพงษ์ โสชนะเสถียร (อ้างถึงใน ศันสนีย์ ฤทธิ์ทองพิทักษ์, 2546, หน้า 17) อธิบายถึงพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารว่า ผู้เปิดรับข่าวสารจะต้องมีความรู้ (Knowledge) ในเนื้อหาสาระเป็นเบื้องต้น ซึ่งบุคคลส่วนมากได้รับผ่านประสบการณ์จากการเรียนรู้ และจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ ซึ่งเป็นส่วนผสมระหว่างความจำ (ข้อมูล) กับสภาพจิตวิทยา ดังนั้น ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรร และมีความสอดคล้องกับจิตใจของบุคคล

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้พบว่า เยาวชนที่มีลักษณะทางประชากร เช่น เพศ ศาสนา การศึกษา อาชีพบิดา/ มารดา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว แตกต่างกันจะมีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้แตกต่างกัน โดยลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรที่น่าสนใจคือ ตัวแปรเพศ เนื่องจากพบว่าเยาวชนเพศหญิงมีความรู้ ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวมากกว่าเยาวชนเพศชาย แต่ในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กลับพบว่า เยาวชนเพศชายมีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มากกว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรรัตน์ ชัยชนะ (2546) เรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ประชาธิปไตย ของเยาวชนในโครงการฝึกอบรมวิทยากรเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ที่พบว่า เพศหญิงมีความรู้เรื่องประชาธิปไตยมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายจะมีพฤติกรรมประชาธิปไตยมากกว่าเพศหญิงและยังพบความแตกต่างในประเด็นรายได้เฉลี่ยของครอบครัวที่พบว่าเยาวชนที่มีรายได้เฉลี่ย 45,001-55,000 บาท มีการนำไปประยุกต์ใช้มากที่สุด เนื่องจากการรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นตัวกำหนดความต้องการ ความคิดเห็น และพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล ซึ่งผู้ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่าย่อมมีโอกาสในการเปิดรับสื่อได้หลากหลายประเภทกว่าบุคคลที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพึ่งพาตนเองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ก่อนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวด เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ ย่อมสามารถสร้างความเจริญในระดับสูงขึ้นไปได้...” ซึ่งพระองค์ทรงพิจารณาว่าบุคคลเมื่อยังมีความเป็นอยู่ที่ไม่ดีพอ ย่อมจะคำนึงถึงเรื่องปากท้องและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นลำดับแรก จนเมื่อมีความเป็นอยู่ที่ดีพอแก่ตนเองแล้ว จึงจะถึงเรื่องอื่นๆต่อไป เหล่านี้ จึงเป็นเหตุผลการย้ำซ้ำว่าลักษณะทางประชากรของเยาวชนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ไปประยุกต์ใช้

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการสื่อสารของโครงการค่ายเยาวชนรุ่นนสึบสานพระราชดำริ (RDPC camp) กับความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พบว่าการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ RDPC camp สืบเนื่องจากผลการวิจัยที่ระบุว่าเยาวชนมีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็น

ว่าองค์ประกอบทางการสื่อสารทั้ง 4 องค์ประกอบของโครงการมีคุณลักษณะที่เหมาะสมและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นกระบวนการ สอดคล้องกับแบบจำลองกระบวนการสื่อสารของ Berlo (1960) ที่อธิบายว่า แต่ละองค์ประกอบต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมจึงจะสามารถสร้างการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่แต่ละองค์ประกอบต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นกระบวนการ และในด้านรูปแบบทางการสื่อสาร พบว่า รูปแบบที่ใช้ในการสื่อสารของโครงการ RDPC camp มีสองรูปแบบคือ 1) รูปแบบการสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal) ที่มีความเป็นระเบียบ แบบแผน แต่มีข้อดีคือสามารถสร้างสารได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่โครงการตั้งไว้ 2) การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (Informal) ที่มีลักษณะสื่อสารแบบเป็นกันเอง พบปะพูดคุยสนทนา หรือการขอคำปรึกษาเป็นลักษณะแบบปากต่อปากระหว่างเยาวชนกับเกษตรกร ซึ่งเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเข้าถึงเยาวชนได้ดี เพราะเยาวชนสามารถตอบโต้ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ส่งสารได้ภายใต้บรรยากาศทางการสื่อสารที่เป็นกันเอง จึงสรุปได้ว่าการสื่อสารของโครงการมีความสัมพันธ์กับความรู้ของเยาวชนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างความรู้ของ Marquardt (2002) ที่กล่าวว่า ในการสร้างความรู้ของนั้น จำเป็นต้องอาศัยช่องทางหรือ กิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรคความรู้ ซึ่งได้แก่การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Action learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์และความรู้ของบุคคลต่าง ๆ ประกอบกับทักษะและการตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์ ทบทวน ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ใหม่เกิดขึ้นต่อไป

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ พบว่า ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยยิ่งเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ RDPC camp มีความรู้มากจะยิ่งมีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มากขึ้นด้วย ซึ่งเป็นผลเนื่องจากการให้ความรู้ของโครงการ RDPC camp มีความหลากหลายทั้งด้าน การเกษตร การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

การพัฒนาแหล่งน้ำ ไปจนถึงแนวพระราชดำริ และหลักการทรงงานที่เป็นหลักการปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาสำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งนอกจากให้ความรู้ในเชิงทฤษฎีแล้วยังเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ทำฝึกภาคสนามโดยให้เยาวชนได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น การเข้าศึกษาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อให้เห็นกระบวนการในการปฏิบัติงานจริง ซึ่งพฤติกรรมการนำไปประยุกต์ใช้ของเยาวชนเป็นผลมาจากการที่เยาวชนได้รับความรู้จากการสื่อสารของโครงการ Bloom, Englehart, Frust, Krathwohl (1956, pp.10-24) ได้แบ่งระดับความรู้จากขั้นที่ง่ายไปสู่ขั้นที่ยาก ซึ่งความรู้ของเยาวชนที่มีการนำไปประยุกต์ใช้เป็นความรู้ในระดับที่ 2 คือ มีความเข้าใจ (Comprehension) คือ สามารถจับใจความในแนวคิดที่เป็นรูปธรรมและสิ่งที่เป็นนามธรรมเพื่อถ่ายทอดให้ผู้อื่นรู้ได้ รวมถึงมีการใช้ความรู้ในระดับที่ 3 คือ การนำไปใช้ (Application) ซึ่งเป็นความสามารถในการนำความรู้ ความจำ ประสบการณ์ แนวคิดต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ หรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามสภาพต่างๆ อย่างได้ผล และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดผลกระทบการสื่อสารที่อธิบายถึง ผลที่เกิดจากการสื่อสารว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบหรือปรากฏการณ์อย่างไรอย่างหนึ่งขึ้น เช่น เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้สึนึกคิด อารมณ์ ความรู้ความเข้าใจ ไปจนถึงพฤติกรรมของผู้รับสาร โดยผลกระทบ (Impacts) ที่เกิดขึ้นอาจเป็นไปได้ในหลายลักษณะ เช่น เป็นแรงเสริม (Reinforce) เป็นแรงกระตุ้น (Activate) เป็นแรงสร้างสรรค์ (Create) และเป็นแรงเปลี่ยน (Convert) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงความรู้ (Knowledge change) 2) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude change) 3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Practice change) สอดคล้องกับทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรม (KAP) ที่ Schwartz (อ้างถึงใน อรรถวณิช ปัตนธนีโอวาท, 2549, 39) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลว่า เป็นผลที่สัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรม เพราะ ทัศนคติเป็นตัวกลางให้เกิดการเรียนรู้และการปฏิบัติ, ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กัน และทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา, ความรู้และทัศนคติต่าง

ทำให้เกิดการปฏิบัติได้, ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม และยังคงมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ครุณี ชูประยูร (2547) ที่ศึกษาเรื่องการน้อมนำสาระสำคัญของหลักธรรมในพระไตรปิฎกเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนานิสิต นักศึกษา ครอบคลุมใน 4 ด้าน คือ ภาย พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ซึ่งมีข้อค้นพบที่สำคัญคือ ผลจากการพัฒนานิสิต นักศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาโดยน้อมนำหลักธรรมในพระไตรปิฎกทำให้นิสิตนักศึกษาได้รับการพัฒนาโดยองค์รวม และสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ประพิมพ์พรธรรม สุวรรณคุณ (2557) เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งพบว่า หลักการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ผู้เรียนมีความรู้เรื่องการเป็นพลเมืองเพิ่มขึ้นทุกด้าน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบไปใช้ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหา ระยะเวลา กิจกรรมการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การสื่อสารของโครงการ RDPA camp แม้ว่าในภาพรวมพบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการจะมีความคิดเห็นต่อการสื่อสารของโครงการไปในทิศทางที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่เมื่อพิจารณาถึงความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบ จะพบว่า องค์ประกอบเรื่องเนื้อหาของสาร และช่องทางการสื่อสาร เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งมากที่สุด ซึ่งแม้จะเป็นความคิดเห็นส่วนน้อย แต่สะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้งสองควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยหากผู้จัดทำโครงการ RDPA camp หรือผู้ที่ต้องการจัดทำโครงการในลักษณะใกล้เคียงกัน สามารถพัฒนาและปรับปรุงการนำเสนอเนื้อหาเรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้มีลักษณะที่เข้าใจได้ง่ายขึ้นก็จะทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ดีขึ้น ทั้งนี้ หากมีการกำหนดประเด็น (Agenda) ในการนำเสนอความรู้ที่เฉพาะเจาะจง หรือมีการคัดเลือกนำเสนอเพียงบางประเด็น และนำมากำหนดเป็นความคิดรวบยอด (Concept) ของค่าย

แต่ละครั้ง โดยมีการกำหนดช่องทางการสื่อสาร และรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม คือ เน้นสื่อสารผ่านรูปแบบการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ (Informal communication) เน้นให้เยาวชนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อเป็นการฝึกทักษะในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และฝึกการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งเยาวชนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ในทุกกิจกรรมผู้จัดควรสอดแทรกหลักคิด หลักปฏิบัติ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและหลักคุณธรรม จริยธรรมเข้าไปในกิจกรรม เพื่อให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ และซึมซับไว้เป็นหลักคิด หลักปฏิบัติในการใช้ชีวิตของตนเองให้มีความสุข

2. ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นองค์ความรู้ที่พระองค์ได้พระราชทานเพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ และเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยความรู้เหล่านี้เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากการทรงงาน และทรงทดลองแล้วว่าเกิดสำเร็จจึงนำไปแนะนำประชาชน โดยพระองค์ได้ตรัสเสมอว่า “ถ้ายังไม่ดีจริง ไม่ให้ประชาชนทำ” ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดระบบการศึกษา หรือผู้ที่กำหนดการสร้างกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เยาวชน ควรมรณการนำองค์ความรู้เหล่านี้สอดแทรกเข้าไปในบทเรียนในทุกสาระการเรียนรู้อย่างเคร่งครัด เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าใจรูปแบบของการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เน้น “การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม” โดยควรจัดความเข้มข้นของเนื้อหาให้เหมาะสมกับแต่ละระดับชั้น และควรสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสทัศนศึกษา โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้เข้าใจกระบวนการในการจัดการปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งความสำคัญของการมีหลักคิด หลักปฏิบัติที่ดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาเฉพาะเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ RDPB camp ว่ามีความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอยู่ในระดับใด ดังนั้นในอนาคตจึงควรทำการศึกษาความรู้เชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ RDPB camp กับเยาวชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ว่าจะมีระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลจากการศึกษาจะทำให้ทราบว่า การที่เยาวชนมีความรู้เป็นเพราะมีปัจจัยมาจากการได้เข้าร่วมโครงการ หรือเพราะเยาวชนมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่เป็นทุนเดิม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการออกแบบ และกำหนดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเยาวชนที่มีการนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้จนเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อทำการถอดบทเรียนการนำความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประยุกต์ใช้ เพื่อที่จะดึงเอาความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ของเยาวชน มาจัดเก็บรวบรวมเป็นองค์ความรู้ของแต่ละคน ซึ่งจะทำให้เกิดเยาวชนต้นแบบ และยังสามารถสร้างผลกระทบให้แก่เยาวชนที่เป็นผู้รับสารได้มากน้อยเพียงใด และทำให้ทราบว่าปัจจัยใดที่ส่งผลกระทบหรือมีส่วนส่งเสริมให้เยาวชนมีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จนเกิดผลสำเร็จ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยในองค์ประกอบในการสื่อสารด้านผู้ส่งสารหรือวิทยากรเพิ่มเติมเนื่องจากเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สำคัญในการส่งสารไปสู่กลุ่มเยาวชนว่า เพื่อให้ทราบว่า เป็นผู้ที่มีความรู้และทัศนคติ หรือมีความเหมาะสมต่อการทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารที่เหมาะสมหรือไม่ ซึ่งผลการศึกษจะสามารถนำมาวางกรอบและแนวทางในการกำหนด และสร้างบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ให้แก่วิทยากร ตลอดจนเพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพด้านต่าง ๆ ให้แก่วิทยากรได้อย่างเหมาะสมต่อไป

4. ควรจัดให้มีการประเมินผลโครงการ (Project evaluation) เพื่อให้ทราบว่า โครงการที่ดำเนินไปแล้วนั้น ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค

ข้อบกพร่องใดที่ควรต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือ มีข้อใดที่สามารถพัฒนาให้เป็นจุดแข็งของโครงการได้ ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้จัดทำโครงการ RDPB camp และผู้ที่มีความประสงค์จะจัดทำโครงการในลักษณะ

ที่คล้ายคลึงกัน ให้สามารถสร้างกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสที่ดีในการได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กิติมา สุรสนธิ. (2541). *ความรู้ทางการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงประยุกต์*. กรุงเทพฯ: ชักเชสมิเดีย.
- ครุณี ชูประยูร. (2547). *การน้อมนำสาระสำคัญของหลักธรรมในพระไตรปิฎกเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาบัณฑิตศึกษานักศึกษา*. คุชภินิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2550). *ระเบียบวิธีการวิจัย: แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ยูเอเอ็นไออินเทอร์มีเดีย.
- ประมะ สดะเวทิน. (2546). *การสื่อสารมวลชน: กระบวนการและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพิมพ์พรรณ สุวรรณภู. (2557). *การพัฒนาารูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของเด็กและเยาวชนไทย*. คุชภินิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนต์ชัย ศรีเพชรนัย. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของกลุ่มวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาสื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรัตน์ ชัยชนะ. (2546). *ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมประชาธิปไตยของเยาวชนในโครงการฝึกอบรมวิทยากรเผยแพร่วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- สันสนีย์ ฤทธิทองพิทักษ์. (2546). *การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการใช้สื่อนานาชาติของคนกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิเทศศาสตร์, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมควร กวียะ. (2546). *ทฤษฎีการสื่อสารประยุกต์*. กรุงเทพฯ: อักษรภาพพัฒน.
- สุพัฒนา เฉลาติวงศ์ ณ อยุธยา. (2539). *บทความเพื่อสุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). (2555). *จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมค่าย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. (2549). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Berlo, D. K. (1960). *The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Bloom, B., Englehart, M. Furst, E., Hill, W., & Krathwohl, D. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. Handbook I: Cognitive Domain*. New York, Toronto: Longmans, Green.
- Marquardt, M. (2002). *Building the learning organization: Mastering the 5 Elements for Corporate Learning*. Palo Alto: CA: Davies-Black Publishing.
- Rogers, E. M. (1995). *Diffusion of Innovations* (4th ed.). New York: A Division of Simon & Schuster Inc.